មរតកវប្បធម៌អរូបី
ក្នុងស្រុកកំពង់លែង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង

ដោយ៖ **បណ្ឌិត ផុន កសិកា**
ប្រធានវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម
រាជបណ្ឌិត្យសភាកម្ពុជា
Email: kaseka1975@yahoo.com

សេចក្តីផ្តើម

មរតកវប្បធម៌អរូបីសំដៅដល់ប្រពៃណីទំនៀមទម្លាប់របៀបរបបក្នុងសង្គម ល្បែងរបាំ កិច្ចពិធី ឬចំណេះជំនាញប្រពៃណីដូនតានានាជាដើម។ ការទទួលស្គាល់និងប្រតិបត្តិចំពោះមរតកវប្បធម៌អរូបីរបស់អ្នកស្រុកភូមិ ឬមនុស្សក្រុម និងមួយគ្រួសារ តែងតែអនុលោមទៅតាមបរិបទសង្គមនិងបរិស្ថានជុំវិញ ដោយសារតែពួកគេបានទទួលនិងចេះដឹងពីមរតកវប្បធម៌អរូបីនេះតៗគ្នាពីជីដូនជីតាជាច្រើនជំនាន់មក។ ដូចនេះហើយ ការទទួលស្គាល់និងប្រកាន់យកមកប្រតិបត្តិទាំងឡាយបង្ហាញឱ្យឃើញថាជាអត្តសញ្ញាណ និងជាកេរដំណែលដូនតាបន្តមកសម្រាប់ពួកគាត់។ មរកតវប្បធម៌អរូបីមានការទទួលស្គាល់និងប្រតិបត្តិស្ទើគ្រប់កន្លែងនៃប្រទេសកម្ពុជា ជាពិសេសសម្រាប់ប្រជាជននៅស្រុកកំពង់លែង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង។

ស្រុកកំពង់លែង ស្ថិតក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង មានទីតាំងស្ថិតនៅជាប់ដងទន្លេសាប គឺជាទឹកដីបុរាណចំណាស់មួយ ដែលមានសហគមន៍មនុស្សរស់នៅតាំងពីយូរយារមកហើយ។ មាន បុរាណវត្ថុជាច្រើន រាប់តាំងពីបុរាណវត្ថុដែលមានកាលបរិច្ឆេទតាំងពីសម័យបុរេប្រវត្តិសាស្ត្រ[1] ជាពិសេសកុលាលភាជន៍មានទម្រង់ផ្សេងៗគ្នាជាច្រើន ជាភស្តុតាង។ អត្ថបទលោក Lajonquière ដែលជាអ្នកស្រាវជ្រាវជនជាតិបារាំង មកស្រាវជ្រាវនៅស្រុកកំពង់លែងតាំងពីឆ្នាំ១៩០១ ក៏បាននិយាយអំពីស្ថានីយសំរោងសែននេះដែរ[2]។ ដែលនេះវាបានបញ្ជាក់ថាមនុស្សមកតាំងទីលំនៅក្នុងសម័យបុរេប្រវត្តិសាស្ត្រ ប្រកបមុខរបរចិញ្ចឹមជីវិតដោយការធ្វើនេសាទ ដោយផ្អែកលើភស្តុតាងដែលគេរកឃើញវត្ថុបុរាណ ដូចជាផ្ទៃសន្ទូច ឧបករណ៍ស្មិតសំរឹទ្ធ

[1] Ly Vanna 2002: 13-34.

[2] Lajonquière 1902: 196.

និងស្រទាប់គំនរលោសយ៉ាងក្រាស់។ ភស្តុតាងបុរាណវត្ថុនៅសម័យបន្ទាប់ពីបុរេប្រវត្តិសាស្ត្រ គឺសម័យមុនអង្គរត្រូវបានរកឃើញ និងសិក្សាកត់ត្រាទុកដោយលោក Aymonier (Aymonier, Etienne. (1900). Le Cambodge: Le Royaume Actuel, Tome I, P: 358-363) និងលោក Lajonquière (Lajonquière, Lunet D. (1902). Inventaire Descriftif des Monuments du Cambodge, Tome I, P: 193-202.)។ ភស្តុតាងសំខាន់ៗមានដូចជាប្រាសាទសក្ង (ប្រាសាទប្រុស), ប្រាសាទព្រះស្រី, ប្រាសាទតូច, ប្រាសាទថ្នមប្តី, ប្រាសាទពណ្ណរាយ និងក្រុមប្រាសាទភ្នំទេពី ព្រមទាំងទួលប្រាសាទនិងគ្រឹះប្រាសាទជាច្រើនទៀតក្នុងស្រុកកំពង់លែង[3]។តាមរយៈតឹកតាងខាងលើ ទឹកដីស្រុកកំពង់លែងមានសហគមន៍មនុស្សរស់នៅបន្តរហូតតាំងពីសម័យបុរេប្រវត្តិ សម័យមុនអង្គរ សម័យអង្គរ សម័យក្រោយអង្គរនិងមកដល់ បច្ចុប្បន្ន។ សហគមន៍មនុស្សមួយដែលរស់នៅក្នុងទីដ្ឋានបុរាណបែបនេះរមែងបន្សល់ស្លាកស្នាមនិងទិដ្ឋភាពដែលបង្ហាញពីការគោរព ទទួលស្គាល់ និងប្រតិបត្តិចំពោះមរតកបុរាណទាំងនោះ។ ជាក់ស្តែង ប្រជាសហគមន៍ រស់នៅក្នុងឃុំច្រណូកនៃស្រុកកំពង់លែងនៅបន្តធ្វើពិធីបុណ្យថ្វាយភ្នំពណ្ណរាយ នៅរៀងរាល់ថ្ងៃទី១៥កើតខែផល្គុន នៅលើភ្នំពណ្ណរាយដែលមានសំណង់ប្រាសាទពណ្ណរាយនៅលើនោះ[4]។ កិច្ចពិធីនេះមានលំនាំនិងរបៀបស្រដៀងគ្នាដែរចំពោះការបន់ស្រន់នៅប្រាសាទអង្គរវត្តរបស់អ្នកស្រុកតំបន់អង្គរ ឬអ្នកមកពីទិឆ្ងាយៗ ដែលតែងតែធ្វើពុំដែលដាច់ [5]។ មានពិធីមួយប្រភេទទៀតដែលប្រតិបត្តិនៅតំបន់អង្គរដែរគឺ «ពិធីសុំទឹកភ្លៀង» ដែលធ្វើនៅប្រាសាទបុរាណដែរ គឺប្រាសាទមេបុណ្យខាងកើត និង ប្រាសាទនាគព័ន្ធ[6]។

ក្រៅពីកិច្ចពិធីបុណ្យ នៅមានរឿងព្រេងនិទានទាក់ទងនឹងភ្នំ ដូចជារឿងពុទ្ធិសែននាងកង្រី ដែលជារឿងល្បីល្បាញជាច្រើនជំនាន់មកហើយក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ដោយសារមានរឿងព្រេងនិទានបែបនេះ ទើបមានឈ្មោះភ្នំមួយក្នុងស្រុកកំពង់លែងឈ្មោះថា «ភ្នំកង្រី»។

នៅមានប្រវត្តិភូមិដ្ឋាន អូរ ភ្នំ ព្រមទាំង

[3] ផុន កសិកា, «សំណង់ប្រាសាទក្នុងស្រុកកំពង់លែងនៃដែនដីអាណាចក្រចេនឡា» ផ្សព្វផ្សាយក្នុងគេទំព័រវិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម។

[4] កិច្ចសម្ភាសជាមួយលោកតាអាចារ្យ មិ៉ន ហួត និងជាព្រឹទ្ធាចារ្យនៅភូមិឯលិច ឃុំច្រណូក ស្រុកកំពង់លែង នៅថ្ងៃទី៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

[5] រស់ សុខុម «តារាជនៅប្រាសាទអង្គរវត្ត» អត្ថបទចុះផ្សាយក្នុងគេហទំព័រ បណ្តាញពត៌មានវប្បធម៌ខ្មែរ។

[6] សោម ច័ន្ទរីរៈ «ពិធីសុំទឹកភ្លៀង» អត្ថបទចុះផ្សាយក្នុងគេហទំព័រ បណ្តាញពត៌មានវប្បធម៌ខ្មែរ។

ចំណោះជំនាញផ្សេងៗទៀតដែលបន្តនៅមានក្នុងស្រុកកំពង់លែង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង។

អត្ថបទខ្លីមួយនេះជាអត្ថបទសម្រង់ពត៌មាននិងសិក្សាស្រាវជ្រាវដែលបានមកពីការចុះសិក្សាអង្កេតផ្ទាល់ និងសម្ភាសអ្នកពាក់ព័ន្ធរួមមានចាស់ទុំ ព្រឹទ្ធាចារ្យ ឆ្មាំយាមប្រាសាទ និងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាននៅតាមភូមិនិងឃុំគោលដៅនៅស្រុកកំពង់លែង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង។ អត្ថបទនេះបង្ហាញអំពីរឿងព្រេងនិទានទាក់ទងនឹងភ្នំ ទឹកទន្លេនិងភូមិសាស្ត្រ ប្រវត្តិភូមិ ពិធីបុណ្យផ្សេងៗ ចំណេះដឹងផ្សេងៗដែលបង្ហាញអំពីលក្ខណៈអត្តសញ្ញាណនៃមរតកវប្បធម៌អរូបីដែលបានបន្តរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្នរបស់អ្នកស្រុកកំពង់លែង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ប្រទេសកម្ពុជា។

១. ភូមិសាស្ត្រនិងប្រជាសាស្ត្រនៅស្រុកកំពង់លែង

ស្រុកកំពង់លែងគឺជាស្រុក១ក្នុងចំណោមស្រុកទាំង៧ ក្នុងខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ស្ថិតនៅជាប់ដងទន្លេសាប ភាគខាងជើង ជាតំបន់លិចទឹកនៅរដូវវស្សាក្នុងតំបន់ដែលស្ថិតនៅជិតដងទន្លេ។ ស្រុកនេះមានព្រំប្រទល់ខាងកើតជាប់នឹងស្រុកបារាយណ៍ ខេត្តកំពង់ធំ ខាងលិចជាប់នឹងស្រុកបរិបូរណ៍ ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ខាងជើងជាប់នឹងស្រុកកំពង់ស្វាយ ខេត្តកំពង់ធំ និងខាងត្បូងជាប់នឹងស្រុកជលគិរី និងក្រុងកំពង់ឆ្នាំង[7]។ ស្រុកកំពង់លែង មានឃុំចំនួន៩ដូចជាៈ ឃុំប្រណាក, ឃុំដារ, ឃុំកំពង់ហៅ, ឃុំផ្លូវទូក, ឃុំពោធិ, ឃុំប្រឡាយមាស, ឃុំសំរោង,ឃុំស្វាយរំពារ និងឃុំត្រងិល។ សាលាស្រុក ឬ ទីរាជការស្រុកស្ថិតក្នុងឃុំកំពង់ហៅ[8]។

ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងស្រុកកំពង់លែងមានចំនួន៥៦៦៤៩ នាក់ មានផ្ទៃដីសរុប ៩៩៧៦៧ គីឡូម៉ែត្រក្រឡា ក្នុងនោះផ្ទៃដីព្រៃឈើចំនួន៦៦៥១៦ហិកតា ផ្ទៃដីព្រៃលិចទឹក៦១០០៥ហិកតា ផ្ទៃដីដាំដុះចំនួន ១៩២៦៣ហិកតា ផ្ទៃដីសាងសង់ចំនួន ១២១៨ហិកតា និងផ្ទៃដីផ្សេងៗទៀតចំនួន ១២៧៧០ហិកតា[9]។ ចម្ងាយពីស្រុកកំពង់លែងមិនឆ្ងាយពីទីរួមខេត្តកំពង់ឆ្នាំងទេ ក៏ប៉ុន្តែពិបាកធ្វើដំណើរ ដោយសារខណ្ឌផ្ដាច់ដោយដៃទន្លេសាបចំនួន៣។ ប្រជាពលរដ្ឋ

[7] កម្មវិធីវិនិយោគបីឆ្នាំរំកិល២០២២-២០២៣ ស្រុកកំពង់លែង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង, ទំព័រ IV ឆ្នាំ២០២១។

[8] រាជប្រកាសលេខ១២ ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែមករា ឆ្នាំ ១៩៣៥ ដែលប្រកាសសំរេចទីរាជការស្រុកកំពង់លែងក្នុងឃុំកំពង់ហៅ។

[9] កម្មវិធីវិនិយោគបីឆ្នាំរំកិល២០២២-២០២៣ ស្រុកកំពង់លែង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង, ទំព័រ២ ឆ្នាំ២០២១។

នៅស្រុកនេះភាគច្រើនគឺជាកសិករជិត៩០% ដែលប្រកបមុខរបរកសិកម្មធ្វើស្រូវវស្សាផង និង ស្រូវប្រាំងផង។ នៅមានដំណាំរួមផ្សំមួយចំនួនដែលអ្នកស្រុកកំពង់លែងអាចដាំដុះបានដូចជា៖ បន្លែគ្រប់ប្រភេទ ពោត សណ្ដែក ល្ង ដំឡូងមី ដំឡូងជ្វា អំពៅ ស្វាយ ស្វាយចន្ទី[10]។ អ្នកស្រុកកំពង់លែងក៏ចិញ្ចឹមសត្វគោ និង ក្របី ជាច្រើនដែរ។

នៅមានរបរនេសាទដែលអ្នកស្រុកកំពង់លែងអាចរកស៊ីបន្ថែមគ្រាន់ចិញ្ចឹមជីវិត ជាពិសេសសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋដែលរស់នៅជាប់តំបន់លិចទឹកនៅរដូវវស្សា។

ប្រជាពលរដ្ឋនៅស្រុកកំពង់លែងក៏នៅមានចំណេះដឹងធ្វើសម្ភារៈ ប្រើប្រាស់ជាប្រពៃណីដូចជាការត្បាញកន្ទេលកក់ជាដើម ដែលជាមុខរបររួមផ្សំបន្ថែមទៀតក្រៅពីការងារធ្វើស្រែ (រូបលេខ១ និង ២)។ នៅមានមុខរបរផ្សេងទៀត ដូចជា៖ លក់ដូរនៅផ្ទះ កម្មករសំណង់ កម្មករកាត់ដេរ សេវាកម្មផ្សេងៗ ចំណាកស្រុក ជាដើម។

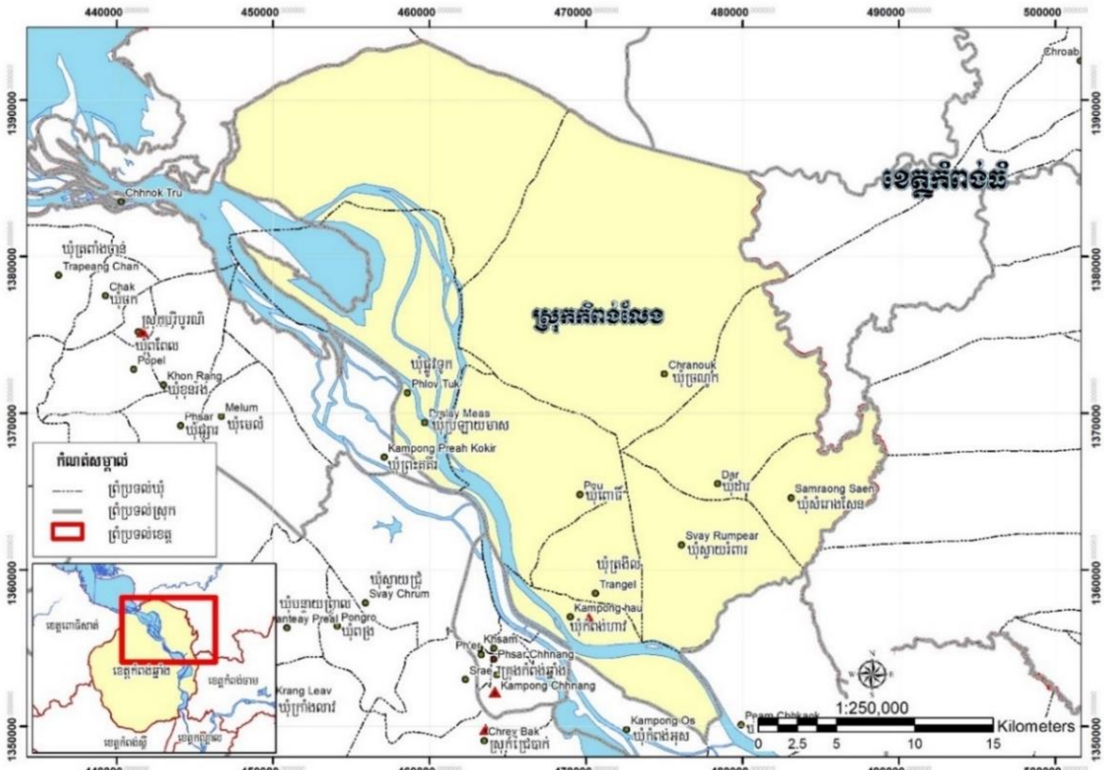

ផែនទីស្រុកកំពង់លែង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង

[10] ឯកសារព័ត៌មានស្ដីពី ស្ថានភាពស្រុកកំពង់លែង មន្ទីរផែនការខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ២០២១។

រូបលេខ១៖ ទិដ្ឋភាពវាលស្រែនារដូវប្រាំង ក្នុងស្រុកកំពង់លែង

រូបលេខ២៖ សកម្មភាពប្រូកកាត់ដើមកក់សម្រាប់យកទៅត្បាញកន្ទេលកក់

១. រឿងព្រេង

១. ១. រឿងព្រេងទាក់ទងនឹងឈ្មោះភ្នំ

-ប្រវត្តិភ្នំកង្រី៖

មានរឿងព្រេងមួយចំនួនដែលអ្នកស្រុកនៅចងចាំ ហើយអ្នកដែលចាំនោះច្រើនជាចាស់ទុំដែលមានអាយុច្រើនចាប់ពី៥០ឆ្នាំឡើងទៅ។ រឿងព្រេងដែលល្បីល្បាញប្រចាំស្រុកកំពង់លែង ក៏ដូចជាល្បីល្បាញនៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា គឺ រឿងបុទ្ធិសែននាងកង្រី ឬ ពុទ្ធិសែននាងកង្រី។ ដោយសារមាន

រឿងព្រេងនេះហើយ ទើបមានឈ្មោះភ្នំមួយឈ្មោះថា ភ្នំកង្រើ។ ភ្នំកង្រើមួយផ្នែកស្ថិតក្នុងឃុំត្រងិល និងមួយផ្នែកទៀតស្ថិតក្នុងឃុំពោធិ៍។ នៅចំណុចមួយដែលភ្នំផតចុះ ជាជ្រលង អ្នកស្រុកហៅចំណុចនេះថា «ច្រកបាក់ដាវ»។ នៅចំណុចច្រកបាក់ដាវ គេសង់មេទឹក ឬទំនប់ទឹកមួយ ដែលមានទឹកដក់នៅក្នុងទំនប់ អាចទាញទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់បាន។ លើសពីការប្រើប្រាស់ទឹក ចំណុចទីតាំងច្រកបាក់ដាវ គឺជាទីកន្លែងទាក់ទាញដល់អ្នកស្រុកភូមិមកទស្សនា និងហែលនិងលេងទឹក។

-ប្រវត្តិភ្នំត្រងិល៖

មានរឿងព្រេងមួយចំនួនដែលទាក់ទងនឹងឈ្មោះភ្នំដែរ ដូចជាប្រវត្តិភ្នំត្រងិល។ ភ្នំត្រងិលស្ថិតក្នុងភូមិត្រងិល ឃុំត្រងិល។ ភ្នំនេះមិនសូវមានដើមឈើដុះច្រើនទេ (រូបលេខ២៣)។ តាមរយៈលោកអ៊ំ នៅ គិន ដែលជាចាស់ទុំក្នុងភូមិ បានរៀបរាប់ថា «កាលដើមឡើយ អ្នកស្រុកនៅឃុំត្រងិល ប្រកបរបរត្បាញកន្ទេល ដោយប្រើប្រាស់ត្រល់។ នៅពេលប្រើប្រាស់ត្រល់យូរទៅៗ ត្រល់នោះតែងតែមានការសឹករិចរិលជាបន្តបន្ទាប់។ ដោយមូលហេតុត្រល់នេះរិលនិងសឹករិករិល ទើបអ្នកស្រុកដាក់ឈ្មោះភ្នំនេះថា ភ្នំត្រងិល រហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ[11]។

រូបលេខ២៣៖ ទិដ្ឋភាពវាលស្រែ ភូមិដ្ឋាន និងភ្នំត្រងិលនៅខាងក្រោយ

[11] បទសម្ភាសន៍លោក អ៊ូ គន្ធី ជាមេឃុំត្រងិល និងលោក អែម ហេន អាយុ៧៧ឆ្នាំ ជាប្រធានរដ្ឋបាលឃុំត្រងិល។

- **ប្រវត្តិភ្នំតាតុំ៖**

ភ្នំតាតុំស្ថិតនៅក្នុងភូមិទំនប់ ឃុំត្រងិល ស្រុកកំពង់លែង។ ប្រវត្តិភ្នំតាតុំមានដូចខាងក្រោម[12]៖ តាតុំគឺជាឈ្មោះហ្មរដំរីម្នាក់។ ហ្មរដំរីមានមុខរបរជាអ្នកលក់គ្រឿងដែកដូចជាកំបិត ពូថៅ ផ្លែដឹងជាដើម ដោយយកដំរីប្រើជាយានជំនិះសម្រាប់ដឹកយកទៅលក់។ លុះដល់ពេលគាត់ជិះដំរីមកដល់អូរមួយមានជម្រៅទឹកជ្រៅពេក ដំរីមិនព្រមឆ្លងទេ។ ឃើញដូចនេះ តាតុំដែលជាហ្មរ កាប់ដំរីឲ្យដំរីដើរទៅមុខ។ ប៉ុន្តែដោយសារកាប់ខ្លាំងពេក ដំរីស្រែក តែគាត់នៅតែកាប់។ ដំរីក៏ហក់ស្ទុះទៅ ហើយធ្វើឲ្យតាតុំធ្លាក់ពីលើខ្នងដំរីស្លាប់ ហើយក្លាយជាភ្នំតាំតុំទៅ។ និយាយពីប្រពន្ធរបស់គាត់ នៅពេលដែលបាត់ប្តីយូរពេក ប្រពន្ធដែលនៅឯផ្ទះ មិនដឹងថាប្តីបាត់ទៅណា ក៏ដើរមកតាម។ យាយដើរមកតាមក៏ឃើញប្តីស្លាប់ ចំណែកដំរីក៏ស្លាប់ដែរ។ ពេលឃើញបែបនេះ យាយយំសោកសង្រេង ឆ្លងទឹកក៏អត់រួចព្រោះទៅមកវាល់ជងបានដំរីជិះឆ្លង ដោយសារទឹកអូរជ្រពេក។ ពេលដែលគាត់យំសោកសង្រេង យាយក៏ស្លាប់នៅទីនោះដែរ រួចក៏កើតចេញជាឈ្មោះអ្នកតាមួយឈ្មោះថា យាយតីសង្រេង។ តាមពិតទៅ យាយតីយំសោកសង្រេង បានដាក់ថាយាយតី សង្រេង (ជាឈ្មោះអ្នកតា)។ ចំពោះអូរលង់គឺដំរីលង់ទឹកស្លាប់នៅក្នុងអូរ។ ចំពោះភ្នំតាតុំក៏នៅជាប់នឹងអូរលង់នេះដែរ។ កាលពីមុន មានស្ពានឈើបុរាណមួយឆ្លងកាត់អូរ ដែលគេហៅឈ្មោះថាស្ពានអូរលង់។ នៅពេលថ្មីនេះ ស្ពានអូរលង់ត្រូវបានសាងសង់ជាស្ពាន ថ្ម មានទំហំធំ ងាយស្រួលក្នុងការធ្វើចរាចរណ៍ទៅមក (រូបលេខ២៤)។

រូបលេខ២៤៖ ភ្នំតាតុំ និង ស្ពានសង់ឆ្លងកាត់អូរលង់

[12] សម្ភាសលោក អោក ហៃ ជាឆ្មាំប្រាសាទប្រចាំនៅស្រុកកំពង់លែង នៅថ្ងៃទី៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

-ប្រវត្តិភ្នំទូកមាស៖

ភ្នំទូកមាសជាជួរភ្នំវែងជាងគេក្នុងស្រុកកំពង់លែង។ ភ្នំនេះក៏មានរឿងព្រេងនិយាយតគ្នាមកថា ពីមុនមកមានអ្នកសប្ធុំធ្វើទូកអំពីមាសយកមកប្រណាំងនៅវាលក្រោមប្រឡូក នៅក្រោយភ្នំពណ្ណរាយ (រូបលេខ៥)។ ពេលគាត់ត្រឡប់ទៅវិញក៏បាក់ប្រវាហើយគាត់ទុកប្រវាចោលនៅទីនេះ ក្រោយមកមានអ្នករកឃើញថាទូកខូច ហើយយកទូកនោះទៅឱ្យជាងធ្វើ ស្រាប់តែអ្នកស្រុកនាំគ្នាទៅរើសឃើញចំណាំងទូកដែលជាងធ្វើនោះ សុទ្ធតែមាស ទើបដឹងថាទូកនោះជាទូកមាស។ ដូច្នេះក៏ហៅភ្នំនេះថាភ្នំទូកមាសរហូតមក[13]។ នៅតែមានការនិយាយតគ្នាមកដល់សព្វថ្ងៃថា នៅតែមានអ្នកមានសំណាងអាចរើសបានកម្ទេចមាសដែលបានមកពីការធ្វើទូកមាសនេះ។ មានអ្នកបានឡើងដល់កំពូលភ្នំនេះនិយាយថា នៅកំពូលភ្នំទូកមាសនេះ មានស្រះធំទំហំប្រហែលច្រើនហិកតានៅលើនោះ ដែលអាចប្រណាំងទូកបាន[14]។

រូបលេខ៥៖ ទិដ្ឋភាពភ្នំទូកមាស មើលពីភ្នំពណ្ណរាយ

១. ២. រឿងព្រេងទាក់ទងនឹងឈ្មោះអូរ

ដូចនៅក្នុងចំណុច១. ១. ប្រវត្តិឈ្មោះភ្នំ បានលើកឡើងអំពីឈ្មោះភ្នំតាតុំ ដែលក្នុងនោះក៏ពាក់ព័ន្ធនឹងអូរឈ្មោះ «អូរលង់»។ មានរឿងដំណាលថា មានដំរីមកលង់ទឹកស្លាប់នៅក្នុងអូរនេះ ទើបគេហៅថា អូរលង់។

១. ៣. រឿងព្រេងទាក់ទងនឹងឈ្មោះភូមិ

- **ភូមិត្រពែក៖**

គឺដោយសារមានរឿងរ៉ាវនិយាយតៗគ្នាមកថា វាទាក់ទងរឿងនាង១២ នាងកង្រីបោះត្រល់ទៅ ហើយត្រល់នោះក៏ធ្លាក់បែកៗចឹងហើយទើបគេហៅតគ្នាមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ គឺភូមិត្របែក[15]។

[13] សម្ភាសលោកតា គង់ សុំ អាយុ៧២ ភេទប្រុស រស់ភូមិកំពង់បាចិន ឃុំពោធិ៍។

[14] សម្ភាសលោក អោក ហៃ ជាធ្នាំប្រាសាទប្រចាំនៅស្រុកកំពង់លែង នៅថ្ងៃទី៨ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

[15] បទសម្ភាសអ៊ំប្រុស ស៊ុម សុង រស់នៅភូមិត្របែក ឃុំត្រងិល នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

- **ភូមិអណ្ដូងរនុក៖**

មានប្រវត្តិទាក់ទងនឹងភូមិនេះថា កាលពីដើមមានអណ្ដូងធំមួយ។ កាលនោះដោយខ្លាចគោក្របីធ្លាក់ចូលអណ្ដូង អ្នកស្រុកធ្វើរបងព័ទ្ធជុំវិញ និងធ្វើរនុកឈើគ្របពីលើអណ្ដូងនោះ។ ដូច្នេះហើយទើបគេហៅថា «ភូមិអណ្ដូងរនុក»[16]។

១. ៤. រឿងព្រេងទាក់ទងនឹងភក្ត្រគណេស

លោកតា ឱម រ៉ូ និង ហ៊ុំ ហោង ជាប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅក្នុងភូមិស្វាយរំពារ ឃុំស្វាយរំពារ បានរៀបរាប់អំពីរឿងព្រេងទាក់ទងនឹងព្រះភក្ត្រគណេស ដូចតទៅ៖

កាលពីដើមស្ដេចបានឡាយព្រះហស្ដឱ្យបុរសម្នាក់ដែលមានមហិទ្ធិឫទ្ធិ ឫទ្ធិអំណាច និងមានភាពវៃឆ្លាត បញ្ជូនឱ្យបុរសនោះទៅរៀននៅក្រុងរ៉ូម ប្រទេសអ៊ីតាលី។ នៅពេលបុរសនោះទៅដាន់ទឹកដីទីក្រុងរ៉ូម ទ្វារយន្ដ៧ជាន់ក៏របើក ហើយពួកអ្នកយាមជុំវិញវាំងទីក្រុងរ៉ូមមិនដឹងហេតុអ្វីបានជាទ្វាររបើក។ ពេលនោះស្ដេចរ៉ូមក៏ឆ្ងល់ជាខ្លាំង តើហេតុអ្វីបានជាទ្វារវាំង៧ជាន់របើកអស់។ ពេលនោះស្ដេចក្រុងរ៉ូមក៏បានទូងស្គរ ដើម្បីប្រម៉ែប្រមូលអស់មន្ត្រីតូចធំ អ្នកស្រុកស្រែចម្ការ មកជួបជុំគ្នា។ នៅពេលនោះស្ដេចទីក្រុងរ៉ូមក៏សួរទៅអស់មន្ត្រីទាំងអស់ តើបានឃើញមនុស្សណាមកកន្លែងយើងដែរឬទេ? ម្នាក់ៗឆ្លើយថា ទូលបង្គំមិនដែលជួបមនុស្សណាម្នាក់នោះទេ។ ស្ដេចរ៉ូមសួរគ្រប់គ្នារួចអស់ ស្រាប់តែមានមនុស្សម្នាក់ដែលបានមកក្រោយគេ។ ស្ដេចក៏សួរទៅបុរសនោះ តើមានឃើញមនុស្សណាទេ បុរសនោះក៏ឆ្លើយថា ទូលបង្គំឃើញបុរសម្នាក់។ ស្ដេចក៏បញ្ជាឱ្យទៅហៅមនុស្សនោះមក។ ពេលនោះស្ដេចរ៉ូមក៏សួរថា អ្នកឯកមកប្រទេសខ្ញុំ ឯងចង់បានអ្វី? ទូលបង្គំមកទីនេះ គឺចង់បានវិជ្ជា។ ស្ដេចរ៉ូមក៏ឆ្លើយទៅបុរសនោះថា ចង់បានវិជ្ជាអ្វីទៀត បើគន្លឹះយន្ដខ្ញុំ៧ជាន់របើកអស់ហើយ។ ព្រះអង្គភក្ត្រគណេស ទូលថ្វាយស្ដេចរ៉ូមថា ទូលបង្គំនៅខ្វះ។ លឺដូច្នេះស្ដេចរ៉ូមក៏អនុញ្ញាតឱ្យនៅរៀនសូត្រ ហើយប្រវត្តិចាក់សាក់ក៏មានរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះ។ នៅរៀនយូរទៅស្ដេចក៏ចាក់សាក់ឱ្យ។ សូមបញ្ជាក់ផងដែរ ព្រះអង្គភក្ត្រគណេសបានរៀបការរួចហើយមុននឹងបញ្ជូនឱ្យទៅរៀននៅក្រុងរ៉ូម។ រយៈពេលក្រោយមក ព្រះអង្គភក្ត្រគណេសឃើញមានទឹកមុខស្រងូតស្រងាត់ ស្ដេចរ៉ូមមានការសង្ស័យហេតុអីមានទឹកមុខស្ងួត ស្ដេចរ៉ូមក៏សួរភក្ត្រគណេស

[16] បទសម្ភាសន៍លោកតា ម៉ក់ ឡួន ព្រះគ្រូសូត្រស្ដាំ វត្តត្របែក ហៅវត្តមានគុណា ស្ថិតក្នុងភូមិត្របែក ឃុំត្រងិល។

មានរឿងអី? កក្រ្កគណោសឆ្លើយតបស្ដេចរ៉ូម
ថា ទូលបង្គំនឹកប្រពន្ធនៅស្រុកខ្មែរ រៀបការ
រួចបានបីខែ ស្ដេចចាត់ឱ្យមករៀននៅទីនេះ
ទូលបង្គំនឹកប្រពន្ធនៅឯណោះ។ ស្ដេចរ៉ូមក៏
ប្រាប់កក្រ្កគណោសវិញថា បើចឹងមិនអីទេ ខ្ញុំ
មានកូនស្រីពៅមួយ ខ្ញុំនឹងរៀបអភិសេកកូន
ស្រីជូន។ ក្រោយរៀបអភិសេករួចហើយ
បានរយៈពេលបីបួនខែ ព្រះអង្គកក្រ្ក
គណោសនៅតែនឹកប្រពន្ធនៅស្រុកខ្មែរមិន
អាចបំភ្លេចបាន ដោយសារនឹកប្រពន្ធនៅ
ស្រុកខ្មែរខ្លាំងពេកក៏លួចរត់មកស្រុកខ្មែរវិញ។
ពេលលួចរត់មកវិញ អ្នកយាមនៅតាមទ្វារ
យន្ត ដេកលក់អស់រលីង។ ទ្វារយន្តរបើកឯង
តែម្ដងក៏ផ្អើលដឹងយល់ស្ដេច។ ស្ដេចក៏ភ្ញាក់
ព្រើតទ្វារយន្តរបើកអស់ ហើយម៉េចចឹងពួក
អ្នកយាមទៅណាអស់ហើយ។ ស្ដេចរ៉ូមក៏ដើរ
មើល គ្មានពីណាងើបទេ ដេកលក់អស់ ក៏នាំ
គ្នាផ្អើល។ ពេលនោះក៏មានការសង្ស័យក៏
ចូលទៅមើលបន្ទប់កូន បាត់បុរសម្នាក់នោះ
បុរសចេញទៅ ទើបបានជាទ្វារយន្តរបើក
ដូចនេះ ក្នុងពេលដែលអ្នកយាមកំពុងដេក
លក់អស់។ ពេលនោះស្ដេច រ៉ូមក៏បញ្ជូនហិប
យន្តដ៏អស្ចារ្យឱ្យមកកាត់ក្បាល ដោយហិប
យន្តនោះពូកែខ្លាំងណាស់ក៏ជួបនឹងព្រះអង្គ
កក្រ្កគណោស ដូចបំណងនៅជិតមាត់ទឹក
ដែលជំនាន់នោះជាមាត់សមុទ្រ ក៏កាត់ក្បាល
យកទៅក្រុងរ៉ូមវិញ ដោយទុកខ្លួនឱ្យដេក
ស្តូកស្តឹងនៅទីនោះ។ ព្រះអង្គកក្រ្កគណោស
បានរៀបការរួចហើយមុននឹងស្ដេចបញ្ជូន
ទៅរៀននៅក្រុងរ៉ូម និងមានកូនធំដឹងក្ដីតែ
មិនដឹងឆ្នាំអីនោះទេ។ កូនក៏សួរទៅម្ដាយថា «
ម៉ែ! ចុះឪខ្ញុំនៅឯណា? គេមានឪហោ៎ ម៉េចខ្ញុំ
អត់ចឹង?»។ ម្ដាយព្យាយាមមិនប្រាប់ទេ ប៉ុន្តែ
ថ្ងៃក្រោយសួរទៀត សួររហូតដល់ម្ដាយទ្រាំ
លែងបានក៏ប្រាប់ទៅកូនថា ពុកកូនឯងស្ដេច
ចាត់ឱ្យទៅនៅប្រទេស រ៉ូម យូរហើយ។
ដោយកូននឹកពុកជាខ្លាំងពេក ក៏សុំម្ដាយទៅ
រកពុក។ ម្ដាយក៏ពោលពាក្យប្រាប់ទៅកូនថា
ណាខ្លា ណាដំរី សត្វសាហាវច្រើនណាស់
កូនឯងទៅប្រយ័ត្នមានគ្រោះថ្នាក់ សូមកូនកុំ
ទៅអី។ ម្ដងហើយម្ដងទៀត កូននៅតែទទូច
សុំម្ដាយម្ដង ពីរដង រហូតដល់បីដងក៏មិន
បានដែរ។ ពេលនោះកូនក៏សម្រេចចិត្តសុំលា
ម៉ែទៅមែន ដើម្បីតាមរកឪពុក ទោះបីម៉ែ
ឃាត់យ៉ាងណាក៏ដោយព្រោះមានការនឹក
រលឹកពុកខ្លាំងណាស់។ ជាថៃដន្យអីកូនក៏ដូច
ជាដឹងដែរ ចេះតែធ្វើដំណើរទៅ លិចអណ្ដែ
ត កាត់វាលចូលព្រៃ ក៏ទៅដល់មាត់ទឹក ក៏
ឃើញបុរសម្នាក់អត់ក្បាល។ កូនចេះតែឆ្ងល់
ហេតុអ្វីបានជាបាត់ក្បាលទៅណា? ប៉ុន្តែ
សាច់នៅស្រស់ ក៏មានការសង្ស័យ ក៏ថយ
ដូចយើងធ្វើធម៌ ប្រហែលជាប្រាំពីរ ប្រាំបី
ជំហាន ថយចាំមើលគ្រប់៧ថ្ងៃ បើសិនជារូប
នឹងស្អាប់សាច់មិននៅស្រស់ទេ។ ដល់ពេល
គ្រប់៧ថ្ងៃក៏មកស្ទាបមើលម្ដងទៀតសាច់នៅ
តែស្រស់ញញឹមដដែល។ ពេលនោះក៏បើក

ខោអាវមើល ពេលបើកខោអាវមើលក៏ឃើញអក្សរគេសាក់ថា «**បើចង់តក្បាល គឺយកក្បាលដំរីមកបន្ទុប គឺរស់ឡើងវិញ**» នេះសុទ្ធតែយ័ន្ត គេសាក់ស្រេចនៅលើរូបៗ ពេលនោះកូនក៏យកកក់មកពូតធ្វើជាក្បាលដំរីបន្ទុបរស់ឡើងវិញ។ ស្រាប់តែមានសត្វដំរីមកចុះប្រេងនៅទីនោះ ហើយដំរីស្រែកពោត្រហឹងអ៊ឹងកងនៅទីនោះ មកស្រែរ៉ូងរ៉ាំងនៅទីនោះដែរ ពេលនោះក៏ទៅកាត់ក្បាលដំរីមកបន្ទុបក្បាលឪពុកៗ ពេលបន្ទុបរួច ឪពុកក៏រស់ឡើងវិញ។ ពេលនោះនឹកឃើញមួយទៀត ទៅពូតកក់ ពូតដាក់ឱ្យក្បាលដំរីដែលកាត់នោះ។ ពេលដាក់បន្ទុបដីកក់រួចស្រេច ស្រាប់តែដំរីនោះស្រែករ៉ូងរស់វិញទាំងអស់ ហើយក៏នាំឪពុកចូលវាំង។ពេលទៅដល់វាំងក៏ផ្អើលដង្ហែរពេញវាំងទាំងអស់គ្នា។ មានរឿងរ៉ាវបែបនេះហើយទើបដង្ហែរព្រះអង្គកគ្រូគណេសរហូតដល់បច្ចុប្បន្ននេះ ហើយក៏មានធ្វើរូបព្រះអង្គកគ្រូគណេសនៅលើភ្នំសព្វថ្ងៃនេះ។ ព្រះអង្គកគ្រូគណេសមានបារមីពូកែសក្តិសិទ្ធិណាស់។ កាលជំនាន់មុនបើមានមនុស្សទៅឈរនៅមុខរូបសំណាកព្រះអង្គ នឹងលើកមកដាក់ថ្នាក់ក្រោមវិញដោយមិនដឹងខ្លួននោះទេ ប៉ុន្តែមិនឱ្យស្លាប់នោះទេ។

បច្ចុប្បន្ននេះ កគ្រូគណេសគឺជាបដិមាធ្វើពីស៊ីម៉ង់ ដែលគេយកទៅតម្កល់នៅភ្នំទូកមាស ត្រង់ចម្រេះភ្នំ ស្ថិតនៅទីតាំងភូមិថ្នល់ ឃុំដា ស្រុកកំពង់លែង (រូបលេខ២៦និង ៧)។

រូបលេខ២៦៖ បដិមាព្រះកគ្រូគណសធ្វើពីថ្ម នៅចម្រេះភ្នំ

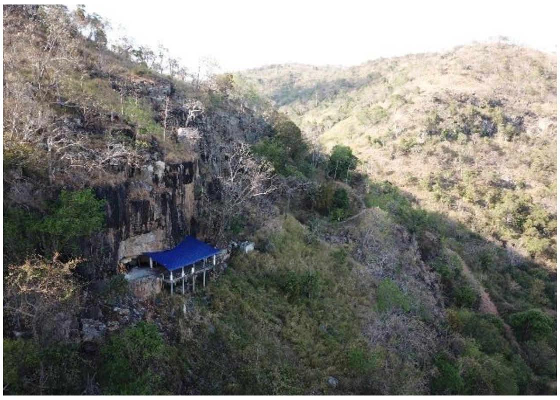

រូបលេខ២៧៖ ទីតាំងចម្រេះភ្នំដែលតម្កល់បដិមាព្រះកគ្រូគណេស

១. ៥. រឿងព្រេងទាក់ទងនឹងប្រាសាទសក្ក (ប្រាសាទប្រុស)

ប្រវត្តិប្រាសាទសក្ក[17] តាមការនិយាយតៗគ្នា ប្រាសាទសក្កនេះ គឺទាក់ទងនឹងរឿង

[17] សម្ភាសលោក ប៉ាត សុវណ្ណ គឺជាគណៈកម្មការអាចារ្យវត្តថ្មកង្កែប រស់នៅភូមិកង្កែប ឃុំស្រណូក នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

និទានស្រីដណ្ដើងប្រុស។ ពេលនោះ បុរស និងស្ត្រី ធ្វើការភ្នាល់គ្នា។ កាលពីអតីតកាល ស្រីដណ្ដើងប្រុស ដូចនេះ ដើម្បីបំបាត់ ការស្ដីដណ្ដឹងប្រុស ស្ត្រីក៏ចាប់ផ្ដើមធ្វើការភ្នាល់គ្នាជាមួយបុរសដោយការសាងសង់ធ្វើប្រាសាទ ហើយចាប់ផ្ដើមនៅកន្លែងផ្សេងគ្នា ដោយភាគីទាំងពីរសន្យាជាមួយគ្នាពេលឃើញបង្ហោះភ្លើងគោមប្រាសាទនឹងសង់រួច។ ពេលចាប់ផ្ដើមធ្វើ បុរសយល់ឃើញថា ស្ត្រីជាអ្នកទន់ខ្សោយជាង ភាគីខាងបុរសធ្វើប្រាសាទសក្វ ធ្វើទៅមិនសូវខិតខំធ្វើ គឺបបួលគ្នាតែផឹកស៊ី។ បុរសមិនសូវចាប់អារម្មណ៍កិច្ចការដែលត្រូវនោះទេ ពេលយប់គាត់ផ្ដុំគ្នាផឹក អាងមនុស្សស្រីមានកម្លាំងទន់ខ្សោយ មើលស្រាលស្ត្រី។ ចំណែកស្ត្រីមានល្បិច មានភាពវៃឆ្លាត មានប្រាជ្ញា ពួកគេក៏បបួលគ្នារកវិធីធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីទទួលបានជោគជ័យ ពេលនោះស្ត្រីក៏បង្ហោះភ្លើងគោម។ បើសិនជាផ្កាយព្រឹករះពីទិសខាងកើត ប្រាសាទនឹងសង់រួច។ ការពិតស្ត្រីសង់ប្រាសាទមិនទាន់រួចទេ តែគាត់បង្ហោះគោម ដើម្បីបញ្ជាក់ថាពួកគាត់សង់ប្រាសាទរួចហើយ។ បុរសសក្វៗ[18] ឃើញផ្កាយព្រឹករះគិតថាស្ត្រីក៏រួច ក៏ឈប់សង់។ ចំណែក ស្ត្រីនៅតែសង់រហូតប្រាសាទសង់រួច។ ដូចនេះប្រាសាទនេះឈ្មោះថាប្រាសាទសក្វ។

១.៦. ប្រវត្តិទាក់ទងនឹងឈ្មោះបឹង

ប្រវត្តិបឹងកាប់គង ឬ កប់គង និយាយតគ្នាថា កាលពីសម័យដើម កងទ័ពមិនប្រើកាំភ្លើងទេ គឺប្រើកាំបិត ពូថៅ។ ពេលដែលកាប់ទៅមិនត្រូវមនុស្ស បែរជាត្រូវគងទៅវិញ ដូច្នេះហើយទើបគេហៅកាប់គង។ រឿងមួយទៀត ទាក់ទងនឹងកាប់គង បឹងសម័យពីដើម គេជីកគាស់រំលើងយកដីធ្វើឥដ្ឋប្រាសាទ ពេលជីកដីក៏ជួបប្រទះឃើញគងនៅទីនោះ ក៏ហៅថា បឹងកប់គង[19]។

[18] សក្វមានន័យថា មនុស្សផឹកស៊ី ភាពមិនយកចិត្តទុកដាក់ ក្នុងកិច្ចការងារ ការងារមិនច្បាស់លាស់ ការងារមិនប្រុងប្រយត្ន ធ្វើឱ្យតែរួចពីដៃ។ សក្វះ គឺជាពាក្យរបស់អ្នកភូមិកង្កែប «ពាក្យមើលងាយ បន្ទប់បន្ទោស ចំពោះពីណាម្នាក់» ប្រើសំដៅអ្នកធ្វើការអ្វីមួយដោយគ្មានការប្រុងប្រយត្ន គិតតែផឹកស៊ី មិនយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះការងារខ្ជីខ្ជា មិនមានភាពម៉ត់ចត់ គឺធ្វើការងារអ្វីមួយឱ្យតែរួចពីដៃ។ អ្នកស្រុកប្រើពាក្យសក្វនេះចំពោះអ្នកណាដែលធ្វើអ្វីមួយមិនសមរម្យជាដើម។ ឧ. អានេះ សក្វដល់ហើយ ឯងសក្វដល់ហើយវើយ។ ពាក្យនេះអ្នកស្រុកស្រណូកប្រើរហូតដល់សព្វថ្ងៃនេះផងដែរ សម្រាប់ប្រើពាក្យមិនសមរម្យ។

[19] សម្ភាសលោក ប៉ាត សុវណ្ណ គឺជាគណៈកម្មការអាចារ្យវត្តថ្នកង្កែប រស់នៅភូមិកង្កែប ឃុំស្រណូក នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

១. ៧. ប្រវត្តិទាក់ទងនឹងកង្កែប[20]

ទាក់ទងរឿងកង្កែប[21] ដែលកាលដើមឡើយសុទ្ធតែព្រៃភ្នំ ហើយមានកុលសម្ព័ន្ធដែលរស់នៅជាក្រុម និងមានអ្នកង៉ារ គឺជាអ្នកឃ្វាលដំរីរបស់ស្តេច។ សំឡេងភាសានិយាយមិនត្រូវតាមសំឡេងអក្សរនោះទេ ឧទាហរណ៍ «ដើង» និយាយថា «ឈើង»។ អ្នកង៉ារនោះមានបុរសស្ត្រីបីរូបបានចេញមកទាក់ដំរី ក្នុងសម័យកាលយសោធបុរៈ។ សម័យបុរេ គឺមិនទាន់មានឧបករណ៍ប្រើប្រាស់ ដូចជា កាំបិត ពូថៅ នៅឡើយ។ ហើយសម័យនោះមានអ្នកង៉ារបីរូបបានស្នាក់ នៅទីនេះដោយបង្កើតបានជាកុលសម្ព័ន្ធមួយ ទី១ ឈ្មោះ សំបុទ្ធិ ទី២ឈ្មោះ ឯក ទី៣ ឈ្មោះ ហួត និងស្ត្រីឈ្មោះ មាស។ អ្នកទាំង៤នាក់បានមករស់នៅលើទឹកដីកង្កែបនេះ ចង់សិក្សាវិជ្ជាគុណ។ វិជ្ជាគុណ គឺត្រូវការដើម្បីឱ្យស្បែកស្វិត។ គិតម៉េចដើម្បីឱ្យក្លាយជាមេកន្ទ្រាញដ៏ធំ ដើម្បីកាន់កាប់ទឹកដីនៅទីនេះ ដូចនេះត្រូវការកាប់ដើមឈើធំមកធ្វើជាស្នូកត្រាំខ្លួន ដើម្បីឱ្យខ្លួនខ្លាំងពូកែមានឫទ្ធិបារមី ឈ្នះអស់សត្រូវទាំងឡាយទាំងពួងគ្រប់ទិសទាំង៤។ ដូចនេះសំបុទ្ធិ គិតឃើញថា ដើម្បីឱ្យខ្លួនខ្លាំងពូកែត្រូវត្រាំខ្លួនដោយដឹងខ្លួនឯងខ្លាំងពូកែ ក៏ធ្វើការសាកល្បង ដូចបំណងដែលខ្លួនបានត្រាំនោះទេ។ មានវត្ថុសក្តិសិទ្ធិពីរ គឺកង្កែប និងហ៊ីង។ កង្កែបខ្លាំងពូកែខាងបារ៉ែត។ ដើម្បីឱ្យខ្លួនខ្លាំងពូកែ ក៏បង្កើតកុលសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងទាំងបីទិស។ ឫទ្ធិនេះមានឫទ្ធិខ្លាំងពូកែណាស់ មិត្តទាំងនោះមានចាម ជ្វា។ បើសិនមិនយកវត្ថុសក្តិសិទ្ធិពីនេះមិនបានទេ សេចក្តីស្លាប់នឹងកើតមានជាបន្តបន្ទាប់។ គេរកគ្រូដែលខ្លាំងពូកកែជាងនេះទៀត គឺមេកាធាយ[22] (ជាគ្រូរបស់កង្កែប)។ ជាធម្មតាបារ៉ែតនៅទីណាក៏ដោយ ទាំងក្នុងដី និងក្រោមដី គេប្រើមេកាធាយដើម្បីដេញបារ៉ែត។ មេកាធាយ បុរាណហៅថា មេសុទ្ធ ដូចសត្វឃ្មុំធំ។ ចាស់ៗបុរាណនិយាយតគ្នាថា មេកាធាយស៊ីមាស និងស៊ីបារ៉ែត។ តាដំបងប្រាំអាចឈ្នះមេកាធាយបានឱ្យក្លាយជាវត្ថុសក្តិសិទ្ធ។ ដើម្បីខ្លាំងពូកែត្រូវតែចិញ្ចឹមមេកាធាយ (មេកាធយ)។ ពេលព្រះចន្ទពេញវង់ ចំថ្ងៃអង្គារ មេកាធាយនឹងអស់ឫទ្ធិ។ តាមការទស្សទាយនៅវេលាថ្ងៃស៊យ ថ្ងៃហេង វេលាជោគជ័យ បរាជ័យ គេអាចទាយថានៅថ្ងៃខែកត្តិក ថ្ងៃពេញបូរមី ត្រូវនឹងថ្ងៃអង្គារ នោះគេអាចដេញមេកាធាយចុះមកបាន។

---

[20] មានភូមិមួយឈ្មោះ «ភូមិកង្កែប» ស្ថិតក្នុងឃុំប្រណ្កក និងមានភ្នំមួយឈ្មោះភ្នំកង្កែប ដែលមានទីតាំងស្ថិតនៅខាងត្បូងប្រាសាទសក្ក (ប្រាសាទប្រុស)។

[21] សម្ភាសលោក ប៉ាត សុវណ្ណ គឺជាគណៈកម្មការអាចារ្យវត្តថ្មកង្កែប រស់នៅភូមិកង្កែប ឃុំស្រណ្តក នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

[22] សរសេរតាមការអាន។

១. ៨. ច្រកបាក់ដាវនៃភ្នំកង្រី

ច្រកបាក់ដាវគឺជាទីតាំងជ្រលងភ្នំនាងកង្រី ដែលមានរឿងដំណាលថា តេជោយ៉តបានកាប់ដាវរបស់ស្ដេចសម្រែឲ្យបាក់នៅទីនេះទើបហៅថា «ច្រកបាក់ដាវ»។ នៅទីតាំងនេះ គេបានសង់មេទឹកធំមួយ (ទំនប់ទឹក) ស្ដាត់ទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ (រូបលេខ២៨)។

រូបលេខ២៨៖ ទីតាំងច្រកបាក់ដាវ

១.៨. ប្រវត្តិឈ្មោះស្រុកកំពង់លែង

គេហៅស្រុកកំពង់លែង ដោយសារពីបុរាណមក ចាស់ៗនិយាយក្នុងរឿងនិទាន (នាងកង្រី)ថា កាលពីដើមភូមិកំពង់បឹងគឺមានបឹង ក្រោយមកហៅថាស្រុកកំពង់លែងវិញដោយសារទាក់ទងនឹងរឿងឫទ្ធិសែននាងកង្រីពេលលែងគ្នានៅទីនេះ គឺពេលដែលឫទ្ធិសែនយកកែវភ្នែកនាង១២ ជិះសេះទៅលែងមក ហើយលែងយកមកវិញ ព្រោះនាងក្លាយជាភ្នំទៅហើយ[23]។

១. ៩. ប្រវត្តិឃុំកំពង់ហៅ

កំពង់ហៅគឺជាឈ្មោះឃុំមួយក្នុងចំណោមឃុំទាំង៩នៃស្រុកកំពង់លែង។ មានកំពង់មួយធំស្ថិតនៅមុខសាលាស្រុកកំពង់លែង។ នៅរដូវវស្សាទូកដរ និងទូកចម្លងផ្សេងៗមកចតនៅកំពង់នេះ។ គេហៅថា «កំពង់ហៅ» ដោយសារទាក់ទងនឹងរឿងព្រេងឫទ្ធិសែននាងកង្រី នៅត្រង់ឈុតដែលនាងកង្រីបក់ដៃហៅឫទ្ធិសែនឲ្យត្រឡប់មកវិញ គឺនាងកង្រីឈរបក់ដៃនៅកំពង់នេះ។

២. កិច្ចពិធីបុណ្យផ្សេងៗ

២.១.បុណ្យកម្សាន្តថ្វាយភ្នំពណ្ណរាយ

ជារៀងរាល់ឆ្នាំនៅថ្ងៃ១៥កើត ខែផល្គុន ប្រជាពលរដ្ឋនៅភូមិឯលិច និងភូមិកណ្ដាល ក្នុងឃុំប្រណូក ស្រុកកំពង់លែង បានប្រារព្ធពិធីបុណ្យឡើងភ្នំពណ្ណរាយ ដើម្បីធ្វើកិច្ចបូជាថ្វាយលោកតាសូរ និងនាងពណ្ណរាយដែលគង់នៅភ្នំនេះ។ កិច្ចពិធីនេះគេមិនធ្វើតែនៅលើភ្នំពណ្ណរាយតែមួយកន្លែងនោះទេ គឺនៅមានបីកន្លែងទៀតគេធ្វើជាបន្តបន្ទាប់គ្នា។ នៅលើភ្នំពណ្ណរាយ គេធ្វើ២យប់២ថ្ងៃ, លោកតាស្មៀន (តាយាមទ្វារ) ឬដំណាក់ដើមពោធិ (១យប់១ថ្ងៃ), លោកយាយសស្ដើង (១យប់១ថ្ងៃ), ត្រង់កន្លែងវត្តឈ្មោះបារមីស្រីខ្មៅសារាយអណ្ដែត (១យប់

[23] សម្ភាសលោកតា អ៊ុយ ពូន ជាអាចារ្យវត្តកក្តី រស់នៅក្នុងភូមិសំរោង ឃុំពោធិ៍ នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

១ថ្ងៃ) ដូច្នេះ សរុបកម្មវិធីបុណ្យមានចំនួន៥យប់៥ថ្ងៃ។ នៅខាងក្រោយប្រាសាទមានរោងអ្នកតាឈ្មោះតាសូរ ដែលអ្នកស្រុកជឿថាជាគូនិងអ្នកនាងពណ្ណរាយ។

ក. គ្រឿងរណ្តាប់ ឬ ដង្វាយ

ដង្វាយ មានបាយសី៥ថ្នាក់(១គូ) បាយសី៣ថ្នាក់(១គូរ) ទៀន៥ធូប៥ ចំនួន១កន្លែង(មួយថាស) ប្រដាប់សំណែនមានក្បាលជ្រូក(១) មាន់ស្ងោរ(១គូ) ចេក(១គូ) មានក្រាស កញ្ចក់ ទឹកអប់ ប្រេងម្សៅ (រូបលេខ៩)។ នៅមានគ្រឿងរណ្តាប់រៀបចំសែនក្នុងតួប្រាសាទមួយកន្លែងទៀត ដែលមានស្លាធម៌ដូច ផ្កាឈូក ទានធូប។ សូមជម្រាបថា គ្រឿងរណ្តាប់គេរៀបនៅលើភ្នំពណ្ណរាយកន្លែងផ្សេងទៀត គ្រាន់តែសែនព្រេនភ្លេងធម្មតាទេ (រូបលេខ១០)។

រូបលេខ៩៖ គ្រឿងរណ្តាប់សែនក្នុងខ្ទមអ្នកតា

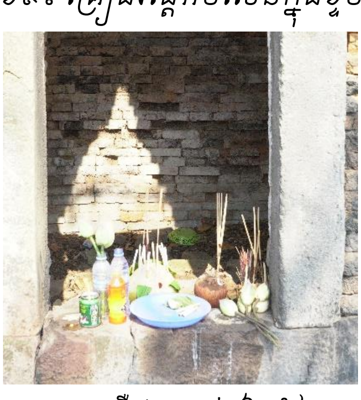

រូបលេខ១០៖ គ្រឿងរណ្តាប់រៀបចំសែននៅក្នុងតួប្រាសាទ

ខ. រូបស្នង

អ្នកស្នងរូបពីរអ្នកតាពីដើមជាមនុស្សប្រុសទេ ប៉ុន្តែគាត់បានស្លាប់ទៅ ហើយបច្ចុប្បន្នជាស្រីដែលមកស្នងរូបបន្ត ឈ្មោះលោកយាយ **ស កែន** មានអាយុ៨០ឆ្នាំហើយ។ ចូលរូបមានគ្រប់ទីតាំងទាំងបួន។ ចំណែករបាំទូងស្គរ គេលេងតែពីរកន្លែងទេ គឺលើភ្នំពណ្ណរាយ ២យប់ និងថ្វាយបារមីវត្ត១យប់។ កិច្ចលើទីតាំងចុងក្រោយ កន្លែងវត្តឯលិច គេលេងភ្លេងថ្វាយបារមីវត្តរួច ក៏មានរៀបចំចង្ហាន់ប្រគេនព្រះសង្ឃដែរ។

គ. ភ្លេង និង ចម្រៀង

អ្នករាំ និងលេងភ្លេង សរុបមានប្រមាណ៣០នាក់ សុទ្ធតែជាអ្នកភូមិស្រុកនៅម្តុំនេះ (ជាអ្នកភូមិឯលិច និងភូមិកណ្តាល) ដែលបានចេះតៗមក។ ឧបករណ៍ភ្លេងមាន៖ គង់(២) ស្គរធំ(១) ទ្រ(១) ស្គរដៃ(៣) អ្នកច្រៀង២ (ប្រុសទាំងពីរ) (រូបលេខ១១និង១២)។ បទចំរៀងដែលយកមកច្រៀង និងលេងថ្វាយ មានបទស្តេចយាង បទស្តេចផ្ទុំ បទជំនោរ បទឈឺតមន(ជើតមន) និងបទអុំទូក។ ចំណែកទំនុកច្រៀង គឺអ្នកច្រៀងតាមនឹកឃើញ អង្វររឬអន្ទងតាមកាលទេស។

រូបលេខ១១៖ ឧបករណ៍ភ្លេងសម្រាប់លេងថ្វាយ

រូបលេខ១២៖ ទ្រ និង ស្គរដៃ

ឃ. កិច្ចពិធី

នៅវេលាប្រហែលជាម៉ោង៣ទៅម៉ោង៣កន្លះ រសៀល អាចារ្យគណកម្មការ អ្នកស្នងរូប អ្នកភ្លេង អ្នកច្រៀង អ្នករាំ រួមទាំងអ្នកភូមិមានចាស់ក្មេង បានជួបជុំគ្នាឡើងទៅលើភ្នំពណ្ណរាយ ដើម្បីចាប់ផ្ដើមរៀបចំកិច្ចពិធី។ ជាដំបូងគេយកគ្រឿងរណ្ដាប់ និងដង្វាយរៀបនៅក្នុងរោងអ្នកតា រួចដុតធៀនធូបក្រាបសំពះបួងសួងគ្រប់ៗគ្នា។ អ្នកស្នងរូបអ្នកតា ចាប់ផ្ដើមរៀបចំខ្លួន និងគ្រឿងរណ្ដាប់ដែលបានដាក់មកតាមខ្លួនជាស្រេច ដែលឃើញមានជើងពានបីថ្នាក់ធ្វើអំពីស្ពាន់ ទឹកអប់ប្រេងម្សៅ ម្លូស្លា អង្កុយនៅចំហៀងបន្តិចលើកន្ទេល។ មានអ្នករាំឈរតំរៀបគ្នាពង់កោងនៅខាងក្រោយរូបស្នង ក្នុងសំលៀកបំពាក់សមរម្យដោយមានបង់កក្រមាទម្លាក់មកខាងមុខដូចៗគ្នា (រូបលេខ១៣)។

រូបលេខ១៣៖ លោកតាអាចារ្យសូត្រមុននឹងចាប់ផ្ដើមកម្មវិធី

មុននឹងភ្លេងចាប់ផ្ដើមប្រគំ អាចារ្យបានសូត្រហៅ និងអញ្ជើញអ្នកតាសូរ នាងពណ្ណរាយ និងម្ចាស់ទឹកម្ចាស់ដីមកចូលរួមទទួលដង្វាយ ហើយសូមសេចក្ដីសុខចម្រើនសម្រាប់ឆ្នាំក្រោយបន្តទៀត។ បើតាមពាក្យពេចន៍របស់លោកអាចារ្យបួងសួង កិច្ចនេះគេធ្វើឱ្យអ្នកតា និងនាងពណ្ណរាយដែលបានជួយពួកគាត់រួចពីសេចក្ដីទុក្ខកន្លងមក។ ឧទាហរណ៍ថា ជួយបានសម្រេចទើបធ្វើពិធីសងគុណ។

នៅពេលដែលប្រគំភ្លេងទូងស្គរឡើង អ្នកច្រៀងចាប់ផ្ដើមច្រៀង អ្នករាំទះដៃតាមចង្វាក់ព្រមៗគ្នា។ បទភ្លេងនិងទំនុកដូរចុះដូរឡើង ដើម្បីអន្ទង (រូបលេខ១៤និង១៥)។ ក្នុងកិច្ចនេះ ក្រៅពីលោកយាយ **ស កែន** ជារូបស្នង ក៏ឃើញមានចូលមនុស្សស្រីម្នាក់ទៀតដែរ។ ពេលរូបចូល រូបបានយកប្រេងម្សៅ

ដើរលោបឱ្យអ្នកនៅជិតៗនោះ ជាពិសេសស្ត្រីអ្នករាំគាត់លាបម្សៅឱ្យគ្រប់ៗគ្នា។

រូបលេខ១៤៖ ភ្លេងប្រគំ អ្នកចម្រៀងចាប់ផ្ដើមច្រៀង

រូបលេខ១៥៖ អ្នកចម្រៀងនិងអ្នកចូលរូបម្នាក់

ពិធីនេះគេធ្វើដល់ម៉ោង៥ល្ងាចទើបចប់សព្វគ្រប់ រួចនាំគ្នាចុះមកវិញ ហើយគេនៅបន្តជួបជុំគ្នានៅក្បែរជើងភ្នំពណ្ណរាយ រហូតដល់យប់ ហើយមានរបាំទូងស្គររាំកំសាន្តសប្បាយផង(រូបលេខ១៦)។

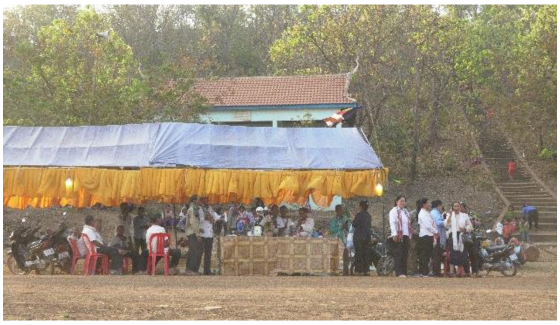

រូបលេខ១៦៖ ទិដ្ឋភាពអ្នករៀបចំពិធីបុណ្យជួបជុំគ្នានៅពេងក្បែរជើងភ្នំពណ្ណរាយ

២. ២. ពិធីបុណ្យលោកតាត្រក

អ្នកតាត្រកស្ថិតនៅក្នុងភូមិល្វា ឃុំស្វាយរំពារ ស្រុកកំពង់លែង។ អ្នកស្រុកមានជំនឿលើលោកតាត្រក ទើបមានពិធីបុណ្យឡើងអ្នកតាត្រកជារៀងរាល់ឆ្នាំ។ កិច្ចពិធីបុណ្យមិនត្រូវកំណត់យកថ្ងៃណាទេ ប៉ុន្តែអ្នកស្រុកច្រើនប្រារព្ធនៅខែពិសាខ (ក្នុងខែឧសភា) បន្ទាប់ពីពួកគាត់ប្រមូលផលស្រូវប្រាំងរួចរាល់[24]។

មានរឿងតំណាលតៗគ្នាថា កាលពីមុននោះ ក្នុងឃុំស្វាយរំពារ មានលោកតា៣អង្គ គឺលោកតាត្រក លោកតាបាត់ដាន និងលោកតាក្រញ៉ូង (ដំបងក្រញ៉ូង) គឺជាអ្នកការពារភូមិស្រុក ពិសេសការពារអ្នករស់នៅក្នុងឃុំស្វាយរំពារ។ លោកតាបាត់ដានគឺជាអ្នកគន់គូរ ទស្សទាយ។ ពេលមានសឹកសង្គ្រាម និងសត្រូវចូលវាយលុកនៅពេលណា នៅទីតាំងណា ព្រមទាំងជួយគន់គូរមើលថា ត្រូវធ្វើវាយប្រយុទ្ធនៅទីណា កន្លែងណាទើបជោគជ័យ។ ចំណែក លោកតាដំបងក្រញ៉ូងវិញ ពេលជួបសត្រូវគឺលោកតាជាអ្នកវាយប្រយុទ្ធ កាប់ចាក់សត្រូវ។ រីឯលោកតាបាត់ដានវិញ បង្វែងដានសត្រូវ មិនឱ្យដើរចូលភូមិស្រុកបានឡើយ។

ចំពោះការគោរពបូជារបស់អ្នកភូមិល្វា មិនបានធ្វើកិច្ចគោរពបូជាដល់លោកតា

[24] សម្ភាសលោក អោក ហៃ ឆ្មាំប្រាសាទប្រចាំនៅស្រុកកំពង់លែង នៅថ្ងៃទី៣០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២៣។

ទាំងបីនេះទេ ពួកគាត់គោរពតែលោកតាត្រកប៉ុណ្ណោះ។ យើងក៏មិនបានដឹងអំពីមូលហេតុនៃការមិនធ្វើកិច្ចគោរពដល់លោកតា២ទៀតដែរ (លោកតាបាត់ដាន និង លោកតាដំបងក្រញ៉ូង) ប៉ុន្តែអ្នកស្រុកនៅចងចាំប្រវត្តិរឿងលោកតាទាំងបីនេះ ដូចបានរៀបរាប់រួចមកហើយ។

ចំពោះមហិទ្ធិឫទ្ធិរបស់លោកតាត្រកវិញ អ្នកស្រុកមានជំនឿថា ពេលណាបាត់គោក្របី អ្នកស្រុកទៅបន់ស្រន់ នោះគេនឹងរកឃើញគោក្របីនោះ។

៣. មុខរបរសិប្បកម្មជាប្រពៃណី

អ្នកស្រុកកំពង់លែងភាគច្រើនចេះត្បាញកន្ទេលធ្វើពីដើមកក់ ព្រោះកន្ទេលគឺជាតម្រូវការចាំបាច់សម្រាប់ប្រើប្រាស់ប្រចាំថ្ងៃ។ បើជាកន្ទេលកក់ មានប្រយោជន៍សម្រាប់សម្រាក ប្រើក្នុងពិធីបុណ្យ អាពាហ៍ពិពាហ៍។ កក់ដែលយកមកត្បាញជាកន្ទេលកក់បានមកពីដាំ មិនបានមកពីដុះធម្មជាតិទេ (រូបលេខ១៧និង១៨)។

ឃុំត្រងិលគឺជាឃុំដែលមានប្រជាជនចូលចិត្តប្រកបមុខរបរត្បាញកន្ទេលកក់។ ភូមិក្នុងឃុំត្រងិលដែលនិយមត្បាញកន្ទេលច្រើនជាងគេគឺភូមិអណ្តូងរនុក។

រូបលេខ១៧៖ តម្បាញកន្ទេលកក់ នៅភូមិត្របែក ឃុំត្រងិល ស្រុកកំពង់លែង

រូបលេខ១៨៖ កន្ទេលកក់ ត្បាញនៅភូមិអណ្តូងរនុក ឃុំត្រងិល ស្រុកកំពង់លែង

សន្និដ្ឋាន

ជាសរុបមក ស្រុកកំពង់លែងនៅមានប្រវត្តិរឿងរ៉ាវពីបុរាណមកដែលលោកតា លោកយាយ ចាស់ទុំ នៅចងចាំតៗគ្នារៀងមក ដូចជាប្រវត្តិភ្នំ ប្រវត្តិភូមិ ប្រវត្តិបឹង ប្រវត្តិបុរាណដ្ឋានផ្សេងៗដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសង្គ្រាម ជាដើម។ រឿងឫទ្ធិសែននាងកង្រីជារឿងព្រេងនិទានជិតដាមក្នុងផ្នត់គំនិតរបស់អ្នកស្រុកកំពង់លែងខ្លាំងជាងរឿងរ៉ាវណាទាំងអស់ រាប់ទាំងឈ្មោះភ្នំនាងកង្រី ភ្នំត្រងិល ភូមិត្របែក ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងរឿងព្រេងនេះ។ នៅមានកិច្ចពិធីជំនឿដែលគោរពប្រតិបត្តិតៗគ្នាមក មិនដឹងតាំងពីពេលណាមកទេ។ ចំណែកមុខរបរចិញ្ចឹមជីវិតជាលក្ខណ: ប្រពៃណីក៏នៅមានដែរ ដូចជាតម្បាញកន្ទេលកក់។ សិប្បកម្មកន្ទេលកក់នៅស្រុកកំពង់លែងមានភាពល្បីល្បាញ និងនៅមានប្រជាពលរដ្ឋប្រកបមុខរបរនេះជាប់ហូរហែមិនដាច់។ ចំណុចពិសេសមួយទៀត គឺការត្បាញកន្ទេលកក់ គឺយកកក់ដែលដាំដោយខ្លួនឯងមកត្បាញកន្ទេល។

អ្វីៗដែលបានរៀបរាប់និងពណ៌នាខាងលើគឺជាទ្រព្យសម្បត្តិអរូបី (មរតកអរូបី) ដែលស្ថិតក្នុងការចងចាំរបស់អ្នកស្រុកដែលជាចាស់ទុំហើយនឹងអាចបាត់បង់នៅថ្ងៃណាមួយ។

ដោយសារការសិក្សាស្រាវជ្រាវមានរយ:ពេលកំណត់ ការសិក្សានេះមិនអាចសិក្សាប្រមូលទិន្នន័យឱ្យបានអស់ទាំងស្រុងក្នុងស្រុកកំពង់លែងទាំងមូលបានទេ។ ដូច្នេះរាល់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវនៅថ្ងៃអនាគតគឺជាការបន្ថែមទិន្នន័យលើការសិក្សាមួយនេះ។

ខ្ញុំក៏នឹងរង់ចាំការផ្តល់មតិកែលំអបន្ថែម ប្រសិនបើអ្នកស្រាវជ្រាវមុននិងក្រោយរកឃើញទិន្នន័យដែលផ្ទុយពីការសិក្សារបស់ខ្ញុំ។

ឯកសារយោង

-ផុន កសិកា, «សំណង់ប្រាសាទក្នុងស្រុកកំពង់លែងនៃដែនដីអាណាចក្រចេនឡា» អត្ថបទផ្សព្វផ្សាយក្នុងគេហទំព័រ វិទ្យាស្ថានមនុស្សសាស្ត្រនិងវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម។

-រស់ សុខុម, «តារាជនៅប្រាសាទអង្គរវត្ត» អត្ថបទចុះផ្សាយក្នុងគេហទំព័រ បណ្ដាញព័ត៌មានវប្បធម៌ខ្មែរ។

-សោម ច័ន្ទវីរៈ, «ពិធីសុំទឹកភ្លៀង» អត្ថបទចុះផ្សាយក្នុងគេហទំព័រ បណ្ដាញព័ត៌មានវប្បធម៌ខ្មែរ។

- Ly Vanna, Rice Remains in the Prehistoric Pottery Tempers of the Shell Midden Site of Samrong Sen: Implications for Early Rice Cultivation in Central Cambodia, in Aséanie, juin 2002, p. 13-34.

-Aymonier, Etienne. (1900). Le Cambodge: Le Royaume Actuel, Tome I, P: 258-263.

-Lajonquière, Lunet D. (1902). Inventaire Descriftif des Monuments du Cambodge, Tome I, P: 193-202.

-ព្រះរាជប្រកាសលេខ១៦ ចុះថ្ងៃទី១៣កើត ខែបុស្ស ឆ្នាំចធស័ក ព.ស. ២៤៧៧ (ថ្ងៃ១៧ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៣៥)

-ឯកសារព័ត៌មានស្ដីពី ស្ថានភាពស្រុកកំពង់លែង មន្ទីរផែនការខេត្តកំពង់ឆ្នាំង ២០២១។

-កម្មវិធីវិនិយោគបីឆ្នាំរំកិល២០២២-២០២៣ ស្រុកកំពង់លែង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង, ឆ្នាំ២០២១។

បទសម្ភាសន៍

-លោកតាអាចារ្យ ម៉ិន ហួត អាយុ៧៤ឆ្នាំ គណៈកម្មការវត្តប្រណ្ឌក រស់នៅក្នុងភូមិឯលិច ឃុំប្រណ្ឌក ស្រុកកំពង់លែង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង នៅថ្ងៃទី៧ ខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

-លោក អោក ហៃ ឆ្មាំប្រាសាទនៃការិយាល័យវប្បធម៌ស្រុកកំពង់លែង ខេត្តកំពង់ឆ្នាំង នៅថ្ងៃទី ២០ ខែមីនា តុលា ឆ្នាំ២០២២។

-លោក អ៊ូ គន្ធី ជាមេឃុំត្រងិល នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

-លោក អែម ហេន អាយុ៧៧ឆ្នាំ ជាប្រធានរដ្ឋបាលឃុំត្រងិល នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

-លោកតា ម៉ក់ ឡុន ព្រះគ្រូសូត្រស្ដាំ គង់វត្តត្របែក ហៅវត្តមានគុណ មានព្រះជន្ម៨២ ព្រះវស្សា។ វត្តត្របែកស្ថិតក្នុងភូមិត្របែក ឃុំត្រងិល ស្រុកកំពង់លែង នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

-អ៊ំប្រុស ស៊ុម សុង រស់នៅភូមិត្របែក ឃុំត្រងិល នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

-លោកតា គង់ សុំ អាយុ៧២ ភេទប្រុស រស់ ភូមិកំពង់បាចិន ឃុំពោធិ៍ នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

-លោកតា អ៊ុយ ពូន អាយុ៦៨ឆ្នាំ ជាអាចារ្យវត្តកក្តី រស់នៅក្នុងភូមិសំរោង ឃុំពោធិ៍ ស្រុកកំពង់លែង សម្ភាសនៅខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

-លោកតា ឱម រ៉ូ និង ហ៊ុំ ហោង ជាប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅក្នុងភូមិស្វាយរំពារ ឃុំស្វាយរំពារ ធ្វើបទសម្ភាសន៍នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។

-លោក ប៉ាត សុវណ្ណ គឺជាគណៈកម្មការអាចារ្យវត្តថ្នកង្កែប រស់នៅភូមិកង្កែប ឃុំស្រណូក នៅខែសីហា ឆ្នាំ២០២២។